Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

18. prosinca 2025.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Članak 45. UFEU-a – Slobodno kretanje radnika – Jednako postupanje – Uredba (EU) br. 492/2011 – Članak 7. stavak 2. – Socijalne povlastice – Obiteljski doplatak – Uvjet za dodjelu tog doplatka nerezidentnom radniku za dijete njegova bračnog druga ili registriranog partnera – Zahtjev prema kojem taj radnik mora ‚skrbiti o uzdržavanju' tog djeteta – Kriteriji za ocjenu – Presumpcija koja se temelji na postojanju zajedničkog domicila – Direktiva 2004/38/EZ – Članak 2. točka 2. podtočka (c) – Pojam ‚član obitelji'"

U spojenim predmetima C-296/24 [Jouxy][i] do C-307/24 [Momeut] [i],

povodom dvanaest zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje je uputio Cour de cassation (Kasacijski sud, Luksemburg), odlukama od 25. travnja 2024., koje je Sud zaprimio 26. travnja 2024., u postupcima

SM,

PX (C-296/24),

CY (C-297/24),

LK,

MF (C-298/24),

OP,

TD (C-299/24),

MY,

IX (C-300/24),

AH,

CJ (C-301/24),

AE (C-302/24),

* Jezik postupka: francuski

[i] Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

BF,

CG (C-303/24),

LH (C-304/24),

TB,

MV (C-305/24),

KN,

PE (C-306/24),

NB (C-307/24)

protiv

Caisse pour l'avenir des enfants,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: I. Jarukaitis, predsjednik vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, u svojstvu suca četvrtog vijeća, M. Condinanzi, N. Jääskinen (izvjestitelj) i R. Frendo, suci,

nezavisni odvjetnik: R. Norkus,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za SM, PX i NB, V. Bolard, *avocat*,

– za CY, LK, MF, OP, TD, MY, IX, AH, CJ, AE, BF, CG, LH, TB, MV, KN i PE, P. Peuvrel, *avocat*,

– za Caisse pour l'avenir des enfants, R. Jazbinsek, *avocate*,

– za češku vladu, J. Benešová, M. Smolek i J. Vláčil, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, S. Delaude i B.-R. Killmann, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 12. lipnja 2025.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje pojma „skrb o uzdržavanju djeteta”, koji je razvijen u sudskoj praksi Suda u kontekstu tumačenja članka 45. UFEU-a, članka 2. točke 2. Direktive 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavljanju izvan snage direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL 2004., L 158, str. 77.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 42. i ispravak SL 2016., L 87, str. 36.), članka 1. točke (i) i članka 67. Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160. i ispravci SL 2020., L 415, str. 88. i SL 2023./90199, L), kao i članka 7. stavka 2. Uredbe (EU) br. 492/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o slobodi kretanja radnika u Uniji (SL 2011., L 141, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 264.).

2 Zahtjevi su upućeni u okviru dvanaest sporova između pograničnih radnika i nekih od njihovih bračnih drugova ili registriranih partnera, s jedne strane, i Caisse pour l’avenir des enfants (Fond za budućnost djece, Luksemburg) (u daljnjem tekstu: CAE), u vezi s CAE-ovim odbijanjem da tim radnicima dodijeli obiteljske doplatke za djecu njihovih bračnih drugova ili registriranih partnera.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2004/38

3 Članak 2. Direktive 2004/38 glasi:

„Za potrebe ove Direktive:

[…]

2. ‚član obitelji’ znači:
   (a) bračni drug;
   (b) partner s kojim je građanin Unije sklopio registrirano partnerstvo na temelju zakonodavstva države članice, ako je zakonodavstvom države članice domaćina registrirano partnerstvo izjednačeno s brakom, i u skladu s uvjetima utvrđenima u relevantnom zakonodavstvu države članice domaćina;
   (c) izravni potomci koji nisu navršili 21. godinu ili su uzdržavanici, kao i oni bračnog druga ili partnera u smislu točke (b) ovog članka;

[…]”

Uredba br. 883/2004

4 Članak 1. Uredbe br. 883/2004 glasi:

„U smislu ove Uredbe:

[…]

(i) ‚član obitelji' znači
1. i. bilo koja osoba definirana ili priznata kao član obitelji ili određena kao član kućanstva zakonodavstvom na temelju kojeg ostvaruje davanja;

[…]
2. Ako zakonodavstvo države članice koje se primjenjuje na temelju prethodnog podstavka 1. ne razlikuje članove obitelji i ostale osobe na koje se primjenjuje, članovima obitelji smatraju se bračni drug, maloljetna djeca i uzdržavana djeca koja su punoljetna;

[…]"

5 Člankom 3. te uredbe, naslovljenim „Materijalno područje primjene", u stavku 1. određuje se:

„Ova se Uredba primjenjuje na sve zakonodavstvo s obzirom na sljedeće grane socijalne sigurnosti:

[…]

(j) obiteljska davanja."

6 Člankom 67. navedene uredbe, naslovljenim „Članovi obitelji koji borave u drugoj državi članici", propisuje se:

„Osoba ima pravo na obiteljska davanja u skladu sa zakonodavstvom nadležne države članice, uključujući i davanja za članove svoje obitelji koji borave u drugoj državi članici, kao da borave u prvoj državi članici. […]"

Uredba br. 492/2011

7 Člankom 7. Uredbe br. 492/2011, naslovljenim „Zapošljavanje i jednako postupanje", određuje se:

„1. Prema radniku koji je državljanin države članice ne smije se, zbog njegovog državljanstva, u drugoj državi članici postupati drukčije nego što se postupa prema domaćim radnicima kad je riječ o uvjetima zapošljavanja i rada, a posebno primicima od rada i otpuštanju te, ako postane nezaposlen, vraćanju na posao ili ponovnom zapošljavanju.

2. Takav radnik uživa jednake socijalne i porezne povlastice kao domaći radnici.

[…]"

Luksemburško pravo

8 Relevantne odredbe luksemburškog prava, kako su bile primjenjive u trenutku nastanka činjenica u glavnim postupcima, jesu članci 269. i 270. codea de la sécurité sociale (Zakonik o socijalnoj sigurnosti), u verziji koja se primjenjuje od 1. kolovoza 2016., dana stupanja na snagu loia du 23 juillet 2016, portant modification du code de la sécurité sociale, de la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu, et abrogeant la loi modifiée du 21 décembre 2007 concernant le boni pour enfant (Zakon od 23. srpnja 2016. o izmjeni Zakonika o socijalnoj sigurnosti, izmijenjenog Zakona od 4. prosinca 1967. o porezu na dohodak i o stavljanju izvan snage izmijenjenog Zakona od 21. prosinca 2007. o dodatku za dijete) (*Mémorial* A 2016., str. 2348.; u daljnjem tekstu: Zakonik).

9 U članku 269. stavku 1. Zakonika, naslovljenom „Uvjeti za dodjelu", određuje se:

„Uvodi se doplatak za budućnost djece, u daljnjem tekstu: ‚obiteljski doplatak'.

Pravo na obiteljski doplatak stječe:

(a) svako dijete koje stvarno i neprekidno boravi u Luksemburgu i ondje ima zakonski domicil;

(b) članovi obitelji, kako su definirani u članku 270., svake osobe na koju se primjenjuje luksemburško zakonodavstvo i koja je obuhvaćena područjem primjene europskih propisa ili drugog bilateralnog ili multilateralnog sporazuma koji je Luksemburg sklopio u području socijalne sigurnosti i kojim se predviđa plaćanje obiteljskih doplataka u skladu sa zakonodavstvom države zaposlenja. Članovi obitelji moraju boraviti u zemlji na koju se odnose predmetni propisi ili instrumenti."

10 Članak 270. tog zakonika glasi:

„Za potrebe primjene članka 269. stavka 1. točke (b), članovima obitelji određene osobe u odnosu na koje postoji pravo na obiteljski doplatak smatraju se djeca rođena u braku, izvanbračna djeca i posvojenici te osobe."

Glavni postupci i prethodna pitanja

11 CAE-ovim odlukama koje se temelje na člancima 269. i 270. Zakonika, žaliteljima iz glavnih postupaka, koji su pogranični radnici koji borave u Belgiji, Njemačkoj ili Francuskoj, a obavljaju djelatnost kao zaposlene osobe u Luksemburgu, odbijeno je pravo na obiteljske doplatke za djecu njihovih bračnih drugova ili registriranih partnera (predmeti C-299/24 i C-301/24) odnosno ukinuto im je pravo na doplatke, s učinkom od 1. kolovoza 2016., koje su primali za takvu djecu (predmeti C-296/24 do C-298/24, C-300/24 i C-302/24 do C-307/24).

12 Prema mišljenju CAE-a, s obzirom na to da ta djeca nisu bila u srodstvu s dotičnim pograničnim radnicima, ona nisu imala svojstvo „člana obitelji" u smislu članka 270. Zakonika.

13 Conseil arbitral de la sécurité sociale (Arbitražno vijeće za socijalnu sigurnost, Luksemburg) prihvatio je tužbe žaliteljâ za dodjelu obiteljskog doplatka odnosno za njegovo ponovno odobrenje.

14 Međutim, Conseil supérieur de sécurité sociale (Visoko vijeće za socijalnu sigurnost, Luksemburg) preinakom je potvrdio CAE-ove odluke iz točke 11. ove presude.

15 Žalitelji iz glavnih postupaka podnijeli su žalbe u kasacijskim postupcima Couru de cassation (Kasacijski sud, Luksemburg), odnosno sudu koji je uputio zahtjev.

16 Taj sud ističe da je Sud u svojoj presudi od 2. travnja 2020., Caisse pour l'avenir des enfants (Dijete bračnog druga pograničnog radnika) (C-802/18, EU:C:2020:269), na temelju tumačenja članka 1. točke (i) i članka 67. Uredbe br. 883/2004, u vezi s člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 492/2011 i člankom 2. točkom 2. Direktive 2004/38, uvjetovao pravo na isplatu obiteljskog doplatka pograničnom radniku za dijete njegova bračnog druga ili registriranog partnera, pri čemu taj radnik nije u srodstvu s tim djetetom, dokazom da skrbi o njegovu uzdržavanju.

17 Budući da je u glavnim predmetima Conseil supérieur de la sécurité sociale (Visoko vijeće za socijalnu sigurnost) smatrao da nije dokazan doprinos pograničnog radnika uzdržavanju djeteta njegova bračnog druga ili registriranog partnera, sud koji je uputio zahtjev pita se, upućujući također na presudu od 15. prosinca 2016., Depesme i dr. (C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955), koji su to objektivni elementi kojima se može dokazati to uzdržavanje.

18 Stoga se taj sud pita, među ostalim, je li dokaz o zajedničkom domicilu pograničnog radnika i dotičnog djeteta dovoljan kako bi se utvrdilo da taj radnik skrbi o uzdržavanju tog djeteta ili treba uzeti u obzir i druge objektivne elemente, kao što je način financiranja tog doma. U tom se kontekstu također postavlja pitanje važnosti koju treba pridati dobi djeteta jer iz te presude proizlazi da se u svakom slučaju pretpostavlja da su djeca uzdržavana do 21 godine. Usto, pita se koju važnost treba pridati doprinosu djetetovih roditelja njegovim potrebama na temelju roditeljske obveze uzdržavanja odnosno prava na kontakt s djetetom i njegov smještaj.

19 U tim je okolnostima Cour de cassation (Kasacijski sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja, koja jednako glase u predmetima C-296/24 do C-307/24:

„1. (a) Treba li uvjet ‚skrbi o uzdržavanju' djeteta, iz kojeg proizlazi svojstvo ‚člana obitelji' u smislu odredbi prava [Europske u]nije, kako je utvrđeno sudskom praksom Suda u okviru slobodnog kretanja radnika i prava pograničnog radnika na primanje socijalne povlastice, povezane s njegovim obavljanjem djelatnosti u svojstvu zaposlene osobe u državi članici, za dijete njegova bračnog druga ili registriranog partnera, pri čemu taj radnik nije u srodstvu s tim djetetom, tumačiti – zasebno ili u vezi s načelom širokog tumačenja odredbi kojima je cilj osiguravanje slobodnog kretanja radnika – na način da je ispunjen i da stoga na temelju njega nastaje pravo na primanje socijalne povlastice,

– samo zbog braka ili registriranog partnerstva između pograničnog radnika i djetetova roditelja;

– samo zbog zajedničkog domicila ili boravišta pograničnog radnika i djeteta;

– samo zato što pogranični radnik snosi bilo koji trošak u korist djeteta, iako

– taj trošak obuhvaća druge potrebe osim osnovnih ili prehrambenih potreba;

– ga je prouzročila treća strana i dijete od njega ima tek neizravnu korist;

– nije nastao u isključivom ili posebnom interesu djeteta, nego od njega ima korist cijelo kućanstvo;

– je samo povremen;

– je manji od troška koji snose biološki roditelji;

– je neznatan s obzirom na djetetove potrebe;

– samo zato što se troškovi podmiruju sa zajedničkog računa pograničnog radnika i njegova bračnog druga ili registriranog partnera, koji je djetetov roditelj, neovisno o podrijetlu sredstava na tom računu;

– samo zato što dijete nije navršilo 21 godinu?

(b) U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje, treba li uvjet ‚skrbi o uzdržavanju' tumačiti na način da je utvrđen i da stoga na temelju njega nastaje pravo na primanje socijalne povlastice, ako su utvrđene dvije ili više tih okolnosti?

2. Treba li uvjet ‚skrbi o uzdržavanju' djeteta, iz kojeg proizlazi svojstvo ‚člana obitelji' u smislu odredbi prava [Europske u]nije, kako je utvrđeno sudskom praksom Suda u okviru slobodnog kretanja radnika i prava pograničnog radnika na primanje socijalne povlastice, povezane s njegovim obavljanjem djelatnosti u svojstvu zaposlene osobe u državi članici, za dijete njegova bračnog druga ili registriranog partnera, pri čemu taj radnik nije u srodstvu s tim djetetom, tumačiti – zasebno ili u vezi s načelom širokog tumačenja odredbi kojima je cilj osiguravanje slobodnog kretanja radnika – na način da nije ispunjen i da se stoga na temelju njega isključuje pravo na socijalnu povlasticu

– samo zato što djetetovi roditelji imaju obvezu njegova uzdržavanja, neovisno

– o tome je li ta tražbina uzdržavanja utvrđena sudskim putem ili sporazumno;

– o utvrđenom iznosu te tražbine uzdržavanja;

– o tome plaća li dužnik doista taj dug koji se odnosi na uzdržavanje;

– o tome nadoknađuje li doprinos pograničnog radnika obvezu koju ne ispunjava djetetov roditelj;

– samo zato što dijete, u okviru ostvarivanja prava na kontakt i smještaj ili u okviru podijeljenog boravišta ili nekog drugog sporazuma, povremeno boravi kod drugog roditelja?"

20 Odlukom predsjednika Suda od 26. lipnja 2024. predmeti C-296/24 do C-307/24 spojeni su u svrhu pisanog i usmenog dijela postupka kao i u svrhu donošenja presude.

O prethodnim pitanjima

Uvodne napomene

21 Iako nije izričito istaknuo prigovor nedopuštenosti, CAE je u svojim pisanim očitovanjima istaknuo da Sud treba „odbaciti” prethodna pitanja jer upućuju na ocjenu činjenične situacije koja je u isključivoj nadležnosti tijelâ i, ovisno o slučaju, nadležnih nacionalnih sudova.

22 U tom pogledu, u okviru postupka iz članka 267. UFEU-a, koji se temelji na jasnom razgraničenju funkcija nacionalnih sudova i Suda, nacionalni sud jedini je ovlašten tumačiti i primijeniti odredbe nacionalnog prava, dok je Sud ovlašten samo iznijeti tumačenje ili izjasniti se o valjanosti propisa Unije polazeći od činjenica koje mu predstavi nacionalni sud (presude od 16. ožujka 1978., Oehlschläger, 104/77, EU:C:1978:69, t. 4. i od 7. studenoga 2024., ERB New Europe Funding II, C-178/23, EU:C:2024:943, t. 21. i navedena sudska praksa).

23 Što se tiče CAE-ovih argumenata, dovoljno je napomenuti da sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjima u biti traži od Suda da protumači članak 45. UFEU-a, članak 1. točku (i) i članak 67. Uredbe br. 883/2004, u vezi s člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 492/2011 i člankom 2. točkom 2. Direktive 2004/38, kako su protumačeni u sudskoj praksi Suda koja proizlazi iz presude od 2. travnja 2020., Caisse pour l’avenir des enfants (Dijete bračnog druga pograničnog radnika), (C-802/18, EU:C:2020:269, t. 64. i 70.) i, osobito, da pojasni način na koji treba tumačiti uvjet za dodjelu obiteljskog doplatka nerezidentnom radniku u državi članici zaposlenja za dijete njegova bračnog druga ili registriranog partnera, koji proizlazi iz te sudske prakse, a prema kojem taj radnik mora „skrbiti o uzdržavanju” tog djeteta.

24 Iako je u konačnici na upravi i, ovisno o slučaju, nacionalnim sudovima da ocijene je li u svrhu dodjele obiteljskog doplatka u određenom slučaju taj zahtjev ispunjen, na Sudu je, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 22. ove presude, da protumači odredbe prava Unije na koje se odnose prethodna pitanja.

25 Iz toga slijedi da su zahtjevi za prethodnu odluku dopušteni.

Prvo i drugo pitanje

26 Svojim dvama pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 45. UFEU-a, članak 1. točku (i) i članak 67. Uredbe br. 883/2004, u vezi s člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 492/2011 i člankom 2. točkom 2. Direktive 2004/38, tumačiti na način da je ispunjen uvjet za dodjelu obiteljskog doplatka nerezidentnom radniku u državi članici zaposlenja za dijete njegova bračnog druga ili registriranog partnera, tj. uvjet da je taj radnik dužan „skrbiti o uzdržavanju” tog djeteta, već zbog same činjenice da oni dijele isti domicil ili treba uzeti u obzir druge objektivne elemente kako bi se utvrdilo postojanje takvog uzdržavanja.

27 U tom pogledu najprije valja istaknuti da prema ustaljenoj sudskoj praksi nerezidentni radnik može ostvariti pravo na isplatu državnog davanja na temelju socijalne povlastice, kao što je to financijska pomoć za visokoškolsko obrazovanje, ne samo za svoje dijete nego i za dijete svojeg bračnog druga ili registriranog partnera, pri čemu taj radnik nije u srodstvu s tim djetetom, ako se navedeni radnik skrbi o njegovu uzdržavanju (vidjeti u tom smislu presudu od 15. prosinca 2016., Depesme i dr., C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, t. 57. do 60. i navedenu sudsku praksu).

28 Nadalje, što se konkretno tiče obiteljskog doplatka poput onoga o kojem je riječ u glavnim postupcima, Sud je u presudi od 2. travnja 2020., Caisse pour l'avenir des enfants (Dijete bračnog druga pograničnog radnika) (C-802/18, EU:C:2020:269), presudio, s jedne strane, da takav obiteljski doplatak predstavlja davanje iz sustava socijalne sigurnosti koje je obuhvaćeno obiteljskim davanjima iz članka 3. stavka 1. točke (j) Uredbe br. 883/2004. Budući da je taj obiteljski doplatak povezan s obavljanjem djelatnosti pograničnog radnika kao zaposlene osobe u državi članici, on također predstavlja socijalnu povlasticu u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 492/2011 iz koje proizlazi da u skladu s načelom nediskriminacije, kojim se zabranjuje svaka diskriminacija na temelju državljanstva, nerezidentni radnici uživaju jednake socijalne i porezne povlastice kao domaći radnici (vidjeti u tom smislu presudu od 2. travnja 2020., Caisse pour l'avenir des enfants (Dijete bračnog druga pograničnog radnika), C-802/18, EU:C:2020:269, t. 24., 31. i 40.).

29 Sud je, s druge strane, primijenio, među ostalim, ustaljenu sudsku praksu u području slobodnog kretanja radnika koja se odnosi na uvjete za dodjelu financijske pomoći za pohađanje visokoškolskih studija članovima obitelji takvih radnika, navedenu u točki 27. ove presude, kako bi zaključio da se članku 7. stavku 2. Uredbe br. 492/2011, koji je poseban izraz pravila jednakog postupanja iz članka 45. stavka 2. UFEU-a u specifičnom području dodjele socijalnih povlastica, protive odredbe države članice na temelju kojih nerezidentni radnici mogu ostvariti obiteljski doplatak o kojem je riječ u glavnom postupku samo za vlastitu djecu, isključujući djecu njihova bračnog druga s kojom nisu u srodstvu, ali o čijem se uzdržavanju skrbe, dok sva djeca koja borave u toj državi članici imaju pravo na taj doplatak (presuda od 2. travnja 2020., Caisse pour l'avenir des enfants (Dijete bračnog druga pograničnog radnika), C-802/18, EU:C:2020:269, t. 64. i 70. i navedena sudska praksa).

30 U ovom slučaju iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da je nakon te presude Conseil supérieur de la sécurité sociale (Visoko vijeće za socijalnu sigurnost) preinakom odlučio da je CAE, nakon što je *in concreto* preispitao glavne predmete, pravilno odbio obiteljski doplatak o kojem je riječ u glavnim postupcima nerezidentnim radnicima za djecu njihova bračnog druga ili registriranog partnera, uz obrazloženje da navedeni radnici nisu skrbili o cjelokupnom uzdržavanju navedene djece.

31 Kao prvo, u tom pogledu valja istaknuti da, prema sudskoj praksi, odredbe posvećene slobodnom kretanju radnika, što predstavlja jedan od temelja Unije, treba široko tumačiti (vidjeti u tom smislu presudu od 15. prosinca 2016., Depesme i dr., C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, t. 58. do 60. i navedenu sudsku praksu).

32 Kao drugo, valja uzeti u obzir definiciju pojma „član obitelji" iz članka 2. točke 2. Direktive 2004/38. Naime, pojam „član obitelji" pograničnog radnika koji na temelju članka 7. stavka 2. Uredbe br. 492/2011 može neizravno imati pravo na jednako postupanje odgovara pojmu „član obitelji" u smislu članka 2. točke 2. Direktive 2004/38, koji obuhvaća bračnog druga ili partnera s kojim je građanin Unije sklopio registrirano partnerstvo, izravne potomke koji nisu navršili 21 godinu ili su uzdržavanici kao i izravne potomke bračnog druga ili partnera (vidjeti u tom smislu presudu od 2. travnja 2020., Caisse pour l'avenir des enfants (Dijete bračnog druga pograničnog radnika) (C-802/18, EU:C:2020:269, t. 51. i navedenu sudsku praksu).

33 U tom pogledu Sud je već pojasnio da se u svakom slučaju pretpostavlja da su djeca uzdržavana do 21 godine, kao što to proizlazi, među ostalim, iz članka 2. točke 2. podtočke (c) Direktive 2004/38 (presuda od 15. prosinca 2016., Depesme i dr., C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, t. 62.) i da svojstvo uzdržavanog člana obitelji u pogledu djeteta bračnog druga ili registriranog partnera

pograničnog radnika može objektivno proizlaziti iz postojanja zajedničkog domicila tog radnika i dotičnog djeteta (vidjeti u tom smislu presudu od 15. prosinca 2016., Depesme i dr., C-401/15 do C-403/15, EU:C:2016:955, t. 59. i 60.).

34 U tom se potonjem aspektu iz te sudske prakse može zaključiti da je u slučaju postojanja zajedničkog domicila nerezidentnog radnika i djeteta njegova bračnog druga ili registriranog partnera taj objektivni element u načelu sâm po sebi dovoljan kako bi se dokazalo da se taj radnik skrbi o uzdržavanju tog djeteta, s obzirom na to da je zajednički domicil obilježje stabilne povezanosti između tih osoba.

35 Svako drugo tumačenje ne samo da bi bilo protivno načelu širokog tumačenja odredbi kojima se utvrđuje slobodno kretanje radnika, kao što je to navedeno u točki 31. ove presude, nego bi bilo protivno i sudskoj praksi navedenoj u točki 32. ove presude kojom se nalaže uzimanje u obzir definicije „člana obitelji” iz članka 2. točke 2. Direktive 2004/38 u okviru ocjene čiji je cilj odrediti osobe koje mogu neizravno imati pravo na jednako postupanje na temelju članka 7. stavka 2. Uredbe br. 492/2011.

36 Stoga, kako bi se utvrdilo poštuje li se u određenom slučaju zahtjev prema kojem nerezidentni radnik mora skrbiti o uzdržavanju djeteta svojeg bračnog druga ili registriranog partnera, valja smatrati da je, neovisno o dobi djeteta, dokaz o postojanju zajedničkog domicila tog radnika i tog djeteta dostatan, pod uvjetom da to dijete u preostalom dijelu ispunjava kriterije predviđene zakonodavstvom države članice zaposlenja, u ovom slučaju luksemburškog zakonodavstva, kojim se uređuje dodjela predmetnog obiteljskog doplatka.

37 Naime, na temelju postojanja zajedničkog domicila može se pretpostaviti da nerezidentni radnik koji obavlja djelatnost u svojstvu zaposlene osobe doprinosi pokrivanju barem dijela troškova kućanstva, odnosno, među ostalim, troškova povezanih sa smještajem i životom u kućanstvu i stoga zadovoljavanju potreba njegovih članova, uključujući potrebe djeteta bračnog druga ili registriranog partnera. Stoga je okolnost da nerezidentni radnik dijeli domicil s tim djetetom dostatna za dokazivanje ispunjenosti zahtjeva koji se odnosi na činjenicu skrbi o uzdržavanju tog djeteta.

38 Osim toga, važno je naglasiti da taj zajednički domicil ne mora nužno postojati cijelo vrijeme. S jedne strane, uzimajući u obzir važnost fenomena složenih obitelji, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točkama 58. i 59. svojeg mišljenja, dijete o kojem je riječ može dio vremena živjeti i sa svojim drugim roditeljem, biološkim ili posvojiteljem, koji nije bračni drug ili registrirani partner nerezidentnog radnika. S druge strane, ne može se smatrati da je povezanost između tog radnika i tog djeteta prekinuta samo zato što ono zbog pohađanja studija živi dio vremena izvan tog domicila.

39 S obzirom na pitanja suda koji je uputio zahtjev, valja još dodati, prvo, da s obzirom na to da je postojanje zajedničkog domicila dovoljan uvjet za ispunjenje zahtjeva koji se odnosi na uzdržavanje djeteta, uprava ili, ovisno o slučaju, nacionalni sudovi ne mogu zahtijevati od nerezidentnog radnika da konkretno dokazuje, osim dokaza o postojanju takvog domicila, da doprinosi svakodnevnim troškovima ili zadovoljavanju posebnih potreba dotičnog djeteta.

40 Imajući navedeno u vidu, u slučaju kada nerezidentni radnik i dotično dijete uopće nemaju zajednički domicil zbog, među ostalim, studija koje to dijete pohađa, mora biti moguće uzeti u obzir druge objektivne elemente koji pokazuju određenu stabilnost, kao što su to, među ostalim, sudjelovanje u troškovima smještaja, putovanja i/ili svakodnevnog života navedenog djeteta, kako bi se tom radniku omogućilo dokazivanje da i dalje skrbi o uzdržavanju.

41 Drugo, postojanje doprinosa za uzdržavanje na teret drugog biološkog roditelja ili posvojitelja djeteta bračnog druga ili registriranog partnera nerezidentnog radnika, što je hipoteza navedena u točki 52. presude od 2. travnja 2020., Caisse pour l'avenir des enfants (Dijete bračnog druga pograničnog radnika) (C-802/18, EU:C:2020:269), ili, pak, postojanje prava tog roditelja na kontakt s djetetom i njegov smještaj, ne mogu se smatrati okolnostima na temelju kojih se može isključiti da se taj radnik skrbi o uzdržavanju tog djeteta s kojim dijeli isti domicil.

42 U tom pogledu valja istaknuti, s jedne strane, kao što je to naveo nezavisni odvjetnik u točki 49. svojeg mišljenja, da je Sud u toj presudi spomenuo nepostojanje takvog doprinosa u tom slučaju samo kako bi pomogao sudu koji je uputio zahtjev u njegovoj ocjeni je li pogranični radnik skrbio o uzdržavanju tog djeteta. Slijedom toga, postojanje doprinosa za uzdržavanje na teret drugog roditelja djeteta bračnog druga ili registriranog partnera nerezidentnog radnika ne može se smatrati kriterijem na temelju kojeg se može isključiti da se taj radnik skrbi o uzdržavanju djeteta svojeg bračnog druga ili registriranog partnera, s kojim dijeli isti domicil. To vrijedi tim više jer postojanje takvog doprinosa za uzdržavanje nije uvjet kojim se isključuje pravo na obiteljski doplatak u korist djeteta bračnog druga ili registriranog partnera rezidentnog radnika s kojim dijete dijeli isti domicil.

43 S druge strane, uzimanje u obzir elemenata navedenih u točki 41. ove presude kako bi se isključilo postojanje skrbi nerezidentnog radnika o uzdržavanju djeteta njegova bračnog druga ili registriranog partnera, značilo bi tumačiti zahtjev koji se odnosi na uzdržavanje djeteta protivno načelu širokog tumačenja odredbi kojima se utvrđuje slobodno kretanje radnika, kako je navedeno u točki 35. ove presude.

44 Treće, valja pojasniti, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 61. svojeg mišljenja, da iz presumpcije, koja se temelji na zajedničkom domicilu, da nerezidentni radnik uzdržava dijete svojeg bračnog druga ili registriranog partnera proizlazi da uprava ili, ovisno o slučaju, nacionalni sudovi mogu tom radniku odbiti dodjelu obiteljskog doplatka, poput onog o kojem je riječ u glavnim postupcima, samo u iznimnim okolnostima. Takvo odbijanje može se opravdati samo ako iz spisa proizlazi da je navedeni radnik dao lažne izjave ili da zapravo ni na koji način ne sudjeluje u troškovima povezanima s uzdržavanjem djeteta, na način da te troškove u cijelosti snosi treća osoba.

45 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da članak 45. UFEU-a, članak 1. točku (i) i članak 67. Uredbe br. 883/2004, u vezi s člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 492/2011 i člankom 2. točkom 2. Direktive 2004/38, treba tumačiti na način da je uvjet za dodjelu obiteljskog doplatka nerezidentnom radniku u državi članici zaposlenja za dijete njegova bračnog druga ili registriranog partnera, tj. uvjet da je taj radnik dužan „skrbiti o uzdržavanju" tog djeteta, ispunjen u slučaju kada postoji obiteljska zajednica između navedenog radnika i biološkog ili posvojenog djeteta njegova bračnog druga ili registriranog partnera, što se dokazuje postojanjem zajedničkog domicila istog radnika i tog djeteta.

Troškovi

46 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Članak 45. UFEU-a, članak 1. točku (i) i članak 67. Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, u vezi s člankom 7. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 492/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o slobodi kretanja radnika u Uniji i člankom 2. točkom 2. Direktive 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavljanju izvan snage direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ,

treba tumačiti na način da je:

uvjet za dodjelu obiteljskog doplatka nerezidentnom radniku u državi članici zaposlenja za dijete njegova bračnog druga ili registriranog partnera, tj. uvjet da je taj radnik dužan „skrbiti o uzdržavanju” tog djeteta, ispunjen u slučaju kada postoji obiteljska zajednica između navedenog radnika i biološkog ili posvojenog djeteta njegova bračnog druga ili registriranog partnera, što se dokazuje postojanjem zajedničkog domicila istog radnika i tog djeteta.

Potpisi